Aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomi
Oikeusturvayksikkö

LAUSUNTO LSSAVI/12375/2020

21.9.2020

Hallintovaliokunta

LAUSUNTO HALLINTOVALIOKUNNALLE

Asia

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston asiantuntijalausunto Hallintovaliokunnalle HE 87/2020 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta ja HE 114/2020 vp työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun hallituksen esityksen (87/2020 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitysten kommentoinnin lisäksi pyydetään erityisesti käsittelemään Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston tehtävää liittyen kokeilun seurantaan ja valvontaan sekä tietoturvaan ja mahdollisuuksien mukaan kommentoimaan kokeilun simulointia.

LAUSUNTO

Hallituksen esityksessä esitetään, että kunnille siirtyvien palvelujen järjestämisen ja tuottamisen valvonta olisi aluehallintovirastolla. Tehtävä ehdotetaan keskitettäväksi Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Laissa säädettäisiin aluehallintoviraston aktiivisesta valvontatehtävästä kokeilualueiden lain noudattamisen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden valvomiseksi. Aluehallintovirasto voisi keskeyttää kokeilun, jos kokeilualue toimisi lainvastaisesti ja jos asiakkaiden yhdenvertaisuus kriittisissä palveluissa heikkenisi kokeilualueilla.

Hallituksen esityksestä syntyy käsitys, että valvonta on tarkoitettu nimenomaan laillisuusvalvonnaksi. Tämä ei käy täysin selvästi ilmi lainsanamuodosta, minkä vuoksi 24 §:n 2 momenttia olisi tarpeellista täydentää toteamalla, jos kokeilualueilla havaitaan tässä laissa tarkoitettujen palvelujen järjestämisessä olennaisia puutteita taikka toiminta muutoin on lain vastaista, aluehallintovirasto voi antaa määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Aluehallintoviraston tehtävänä ei ole tämän lain vaikuttavuuden tai muun tarkoituksenmukaisuuden arvioiminen.

Valvontaa koskevassa 24 §:n 3 momentissa esitetään, että aluehallintovirasto voi velvoittaa kunnan tai kokeilualueen

noudattamaan 2 momentissa tarkoitettua määräystä uhalla, että toiminta keskeytetään osittain tai kokonaan. Tältä osin lainkohtaa olisi tarpeen vielä selkeyttää toteamalla, että aluehallintovirastolla on toimivalta määrätä kokeilu keskeytettäväksi osittain tai kokonaan.

Laillisuusvalvonnan toteuttaminen edellyttää aluehallintoviraston käsityksen mukaan kahden henkilötyövuoden lisäresurssia aluehallintovirastolle. Aluehallintovirastolla ei ole ylimääräistä resurssia, jota voitaisiin käyttää tämän kokonaan uuden tehtävän suorittamiseen, vaan tehtävää varten tarvitaan täysimääräisesti lisäresurssi. Aluehallintovirastolla ei myöskään ole entuudestaan palveluksessaan työllisyyspalveluiden asiantuntijoita, vaan tehtävään joudutaan rekrytoimaan uudet asiantuntijat, joilla on tehtävän edellyttämä erityisosaaminen. Tehtävään sisältyy sekä reaktiivinen että aktiivinen suunnitelmaperusteinen valvonta. Erityisesti suunnitelmaperusteisen valvonnan toteuttaminen edellyttää sekä hyvää perehtyneisyyttä tehtäväkenttään että resurssin käyttämistä myös valvontasuunnitelman laatimiseen. Aluehallintovirastoissa asiat ratkaistaan esittelystä. Päätösprosessin toteuttaminen edellyttää tällöin vähintään kahden asiantuntijan työpanoksen osoittamista tehtävään. Hallituksen esityksessä esitetyt kustannukset ovat tähän nähden jonkin verran alakanttiin ja realistisempana kustannuksena voitaisiin 2 henkilötyövuodelle voidaan pitää 160 000 euroa vuodessa (HE:ssa nyt 130 000).

Hallituksen esityksessä on sivulla 73 virhe kun muutoksenhaun viitataan tapahtuvan Helsingin hallinto-oikeuteen. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 §:n 3 momentin mukaan, jos päätöksen tehneen viranomaisen toimialueena on koko maa, toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä valittajan kotipaikka sijaitsee. Tällä perusteella toimivaltainen hallinto-oikeus vaihtelee sen mukaan mitä aluetta aluehallintoviraston päätös koskeen.

Valvontatehtävä rinnastuu aluehallintovirastoille erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnonaloilla säädettyyn kunnan toiminnan valvontaan (mm. sosiaalihuoltolaki 3.2 §, kansanterveyslaki 2.1 §). Tämän vuoksi valvonnan toteuttamisessa voidaan todennäköisesti hyödyntää samoja prosesseja kuin muillakin aluehallintoviraston hallinnonaloilla.

VM:n lisäselvitystä 16.9.2020 pidetään kannatettavana. Aluehallintoviraston suorittama valvonta kohdistuu ensisijaisesti kokeilualueeseen, jolloin on tärkeää, että kuntien yhteistoiminnan muoto olisi selkeä eikä olisi mahdollista syntyä epäselvää tilannetta siitä, mille taholle laissa säädetyt velvollisuudet ja vastuu kuuluisivat.

Tässä hallituksen esityksessä ei ole aluehallintovirastoille asetettu muita tehtäviä kuin 24 §:ssä säädetty valvonta. Käsitykseni mukaan valvonta on toteutettavissa hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla.

Oikeusturvayksikön päällikkö,
lakimies

Päivi Lahtinen
puh. 0295 018 533

Tämä asiakirja LSSAVI/12376/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/12376/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Lahtinen Päivi 21.09.2020 21:49